

MEDIJI- NGO - POJEDINAC - JAVNOST

LEAP KAO INSTRUMENT ZA LOKALNI RAZVOJ I OKOLINSKO UPRAVLJANJE

ZAŠTITA: okoliša/okoline/životne sredine

- Kada se po prvi puta na ovim prostorima počelo govoriti o brizi za okolinu/okoliš/ životnu sredinu, onda se to uvijek vezalo za njihovu **zaštitu**.
- Pri tome se podrazumijevalo da se o zaštiti okoliša trebaju brinuti neki drugi, a mi smo bili tu, ili kao pojedinci ili kao privreda da zagađujemo.

- Društvo i cijeli Svijet je shvatilo da toj problematici treba pristupiti drugačije, i da zaštitu okoliša treba vezati uz **održivi razvoj**.
- **Pri tome je zadovoljavanje svakodnevnih potreba ljudi postalo jedno od najvažnijih pitanja, pogotovo u siromašnim društvima.**
- I u Bosni i Hercegovini velik broj ljudi živi ispod ili na samoj granici siromaštva.

3

ODRŽIVI RAZVOJ ZNAČI ISTODOBNO:

- **osiguravanje ekoloških zahtjeva:** dopuštaju se samo oni zahvati koji omogućuju cjelovitu zaštitu eko-sistema i svih vrsta biljaka i životinja pojedinačno; iskorištavanje obnovljivih izvora sirovina i energije dopušteno je samo u granicama njihove obnovljivosti, a iskorištavanje neobnovljivih izvora (npr. fosilnih energenata) ne smije biti brže od pronalaženja alternativnih rješenja za njih.

4

- **osiguravanje socioloških zahtjeva** - osiguravanje boljih socijalnih uvjeta svim slojevima i skupinama, kao što je npr. poboljšavanje uvjeta za stanovanje, zdravstvena njega, školovanje, zapošljavanje, ...
- **osiguravanje gospodarskih/ privrednih zahtjeva** - zadovoljavanje potreba sve većega broja stanovništva zahtijeva stalan gospodarski razvoj.

5

SUDIONICI U ODRŽIVOM RAZVOJU

- **Država** - Važna ako ne i vodeća uloga pripada upravi/državi koja mora biti spremna odreći se uloge da raspodjeljuje prava i da bude jedini autoritet i mora stvoriti uvjete za:
 - iskorištavanje ukupnoga potencijala svih sektorskih politika, kao i različitih upravnih razina,
 - suradnju s privatnim i javnim poduzećima, ciljnim skupinama i pojedincima,
 - aktivno sudjelovanje u procesima odlučivanja i izvršavanja preuzetih obaveza svih partnera.

6

- **Poduzeća** - Kod svake gospodarske aktivnosti dolazi do iskorištavanja prirodnih resursa i do onečišćavanja.
- Uvjeti pod kojima se dopuštaju gospodarske aktivnosti moraju biti jasni, a sva poduzeća trebaju biti dovedena u jednake tržišne uvjete.
- Gospodarstvo/Privreda mora postati aktivan partner u provedbi okolišne politike.

7

- **Pojedinci i skupine** - Za osiguravanje održivoga razvoja potrebno je aktivno sudjelovanje pojedinaca, javnosti i svih važnih skupina te njihova spremnost za preuzimanje dijela odgovornosti u procesu donošenja odluka i u njihovoj primjeni.
- Preuzimanjem aktivne uloge pojedinci i skupine moraju biti dovedeni u položaj da pri odlučivanju slijede načelo "najbolje za sve", što svakako nije jednostavno.

8

- Pritom je jako važno izgraditi kolektivnu svijest o tome da zbog osiguravanja održivoga razvoja u njegovu punom značenju svi moraju dati doprinos u korist cijeloga društva u sklopu kojega, u konačnici, svi imaju veću korist (pri tome se čak pojedinci ili skupine moraju odreći dijela nečega, što se će uvjetno "izgubiti")
- Čak i kod banalnih odlučivanja o nekoj lokaciji koja bi služila općem dobru svih, svjedoci smo toga da najčešće prevladavaju samo pojedinačni interesi – izraženi kroz tzv. efekt NIMBY.

9

POJEDINAC - ČLAN JAVNOSTI

- Svaki pojedinac, član javnosti, mora preuzeti neke bitne uloge, i to:
- (i) kao pojedinac kojega može zabrinjavati opće stanje okoliša, osobno zdravlje i kakvoća življenja naraštaja koje dolaze te kao odgovoran građanin koji ima mogućnost utjecati na politiku i na donošenje odluka

10

- (ii) kao neposredni proizvođač onečišćenosti i otpada u vlastitom domu, kao zaposlenik i poslodavac, kao sudionik u prometu i rekreaciji.
- (iii) kao potrošač roba i usluga, jer su uzroci problemima okoliša i njihova rješenja često u funkciji potrošačkog izbora.

11

PODIZANJE SVIJESTI

- Aktivno uključivanje obrazovanja, NVO-a koje se bave okolišem i potrošačima, sindikata i profesionalnih društava, **novinara i medija**, može imati ključnu važnost za proces zajedničkog oblikovanja i podizanja stupnja svijesti, motiviranja i uključivanja pojedinaca/javnosti u proces održivoga razvoja te za zastupanje javnih interesa i brige za okoliš.

12

- Odlučivanja o pitanjima okoliša nisu ona DA ili NE već ILI – ILI:
- Pitanje da li će se izgraditi odlagalište otpada ili ne je krivo. Pravo pitanje glasi da li će odlagalište biti tu, negdje drugdje ili će otpad završavati kao sada svugdje oko nas.
- Da li izgraditi hidro-elektranu ili ne? Ako ne, da li izgraditi termoelektranu? Ako ne niti nju, onda nuklearnu elektranu? Možda se svega možemo odreći i živjeti skromnije, pomalo i u mraku?

13

ULOGA MEDIJA I NOVINARA

- Kad se otvori koja od navedenih dileme u medijima će se naći najčešće podupiranje onih koji su “protiv nečega”, jer je to interesantnije i “lakše prodaje vijesti”
- Rijetki su komentari koji navode na razmišljanje i podizanje svijesti u društvu o potrebi održivog razvoja.

14

- Na isti način kao što niti u drugim strukama nije načinjen korak da se znanja određene struke “ugrade” u održivi razvoj, tako to nije učinjeno niti u novinarstvu.
- Novinari/mediji bi morali pomoći u podizanju svijesti na način da se afirmira pristup “ili – ili” i nađu rješenja koja su najbolja i za pojedince i za društvo.

15

- živi svijet (uživati u ljepotama prirode ali ne brati cvijeće u prirodi i ne ostavljati otpad nakon izleta; stavite ljeti na prozor posudicu s vodom za ptice, a samo kada su zimi velike hladnoće malo hrane; nahraniti kakvog psa lutalicu;;.....),
- društvo (afirmirati uključivanje u rad neke NVO ili čak osnivanje novih; pomoć najbližima i onima koji su u nevolji),.....

16

NVO

- NVO-e imaju izuzetno važnu ulogu u promoviranju održivog razvoja i izgradnje civilnog društva
- Zbog materijalnih prilika ali i organizacije društva, često su NVO-e “protivnici” službenih politika umjesto da budu sastavni dio procesa odlučivanja

17

- Država bi morala stvoriti uvjete za njihovo djelovanje, što ne mora značiti i kontrolu države nad njima
- Kao što vrijedi za druge struke i skupine, i u području NVO bilo bi potrebna edukacija u području afirmacije principa održivog razvoja
- Da je to tome tako najbolje pokazuje lakoća kojom se poneki put NVO određuju i zauzimaju samo za jednu alternativu.

18

Učešće javnosti

Javnost predstavljaju pojedinci i pojedine zainteresirane grupe i organizacije (NVO, administracija, gospodarstvo ili ekonomija...pa i dio međunarodne zajednice).

-Javnost treba uključiti u donošenje odluka o okolišu, i to od početnih faza, do izrade projekta i njihove realizacije a to znači:

19

Informiranje javnosti o svim aktivnostima (spremnosti da se donese odluka, o donesenoj odluci, o pripremama programa...) za izradu LEAPa

- Javno mišljenje, prijedlozi i informacije potrebne za izradu i spremnost javnosti da preuzme dio obaveza u procesu

- Aktivno učešće javnosti u razvoju i implementaciji LEAPa

20

ZAŠTO UKLUČITI JAVNOST?

- Uključivanje javnosti je temeljni cilj u rješavanju okolišnih problema
- - Članovi zajednice- izvor informacija, kreativna energija
- - Obrazovana i aktivno uključena javnost pomaže oko usvajanja LEAP-a i prihvaćanju kao “vlasništva”
- - Učešće javnosti je ključ uspjeha u implementaciji LEAPa

21

KAKO UKLUČITI JAVNOST?

Uključivanje medija

- Uključivanje javnosti: (tribine, ankete...)
- Uključivanje učenika/mladih
- Koalicija različitih NVOa
- Novine, brošure, plakati, izvještaji...
- Javne tribine, radionice i sastanci oko važnih pitanja u projektu
- Uključivanje pripadnika javnosti u projektne odbore

22